

174492 - Abdestte başını mesh etmekten dolayı saçları dökülen kimse ne yapması gerekir?

Soru

Ben, başın mesh edilmesi konusunda birtakım bilgiler okudum. Fakat bazı şeylerin daha detaylı açıklanmasını istiyorum. Benim saçlarım uzundur. Engel olmaya çalışmama rağmen tıbbî sebeplerden dolayı saçlarım dökülüyor. Başımı, sünnetin belirttiği gibi mesh ettiğim zaman saçlarımın aşırı bir şekilde dökülmesinden muzdarip oluyorum. Bu sebeple saçlarımın dökülmemesi için yapmakta olduğum ıslak olan parmaklarımın arasını açarak saçlarımı hilallemem câiz midir?

Bu arada ilâve etmek istediği bir konu da var. O da şudur: Bazı zamanlar saçlarımın tamamını ama sadece altından mesh ediyorum. Fakat sitenizdeki fetvâ sebebiyle bunun sahih olmadığını hissediyorum. Bu konuyu bana açıklamanız mümkün müdür? Allah Teâlâ en iyi şekilde mükâfatınızı versin.

Detaylı cevap

Birincisi:

Abdestte başı mesh etmek, abdestin farzlarından birisidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ... ﴿٦﴾ [سورة المائدة من الآية: 6]

"Ey îmân edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman (abdestsiz iseniz) yüzlerinizi, dirseklerle beraber ellerinizi yıkayın. Başlarınızı mesh edip aşık kemikleriyle beraber ayaklarınızı yıkayın...." (Mâide Sûresi: 6)

Başın mesh edilmesi konusunda en doğru olan görüş; Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinin açıkladığı gibi, başın tamamının mesh edilmesidir.

Bu konuda (147140) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Baş mesh edilirken yapılması sünnet olan; başın ön tarafından başlayarak ellerini ensesine kadar götürmesi, sonra başladığı yere kadar ellerini getirmesidir. Fakat başını ensesinden başlayarak mesh etmek zorunda kalırsa, inşaallah böyle yapmasında bir sakınca yoktur.

Bu konuda (45867) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

İster parmaklarla hilalleme şeklinde olsun, isterse başka bir yolla olsun, başını hangi şekilde mesh ederse, meshi geçerli olur. Çünkü bundan maksat; suyun başa ulaşmasıdır ki bu da hasıl olmuş demektir.

el-Behûti -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Emrolunan şeyin hâsıl olması için başını nasıl mesh ederse, mesh geçerli olur. Şayet parmaklarıyla veya bir bez parçasıyla veya bir tahta parçasıyla veyahut da taş gibi bir şeyle bile mesh ederse, mesh geçerli olur." (Keşşâfu'l-Kinâ'; c: 1, s: 99)

İkincisi:

Başın tamamını mesh etmek zarar veriyorsa, mümkün olan kadarını mesh etmekte bir sakınca yoktur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ...﴾ [سورة التغابن من الآية: 16]

"(Ey mü'minler!) O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah'tan korkun (Allah'tan korkmada güç ve takatinizi harcayın)." (Teğâbun Sûresi:16)

Başın bir kısmını mesh etmenin câiz olduğu görüşü, muteber bir görüş olup pek çok ilim ehlinin görüşüdür.İhtiyaç durumunda bu görüşe başvurulması daha evlâdır.İnşaallah bu görüşe amel eden kimse mazur görülür.

Üçüncüsü:

Eğer zarar görme sebebiyle suyu kullanamazsa, başı mesh etmek yerine teyemmüm alır. Yıkanmanın (güslün) hükmünün, abdestin hükmü gibi olması daha önce gelir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا...
[سورة النساء من الآية: 43] صَعِيداً طَيِّباً فامسحوا بوجوهكم وأيديكم إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَّحِيماً

"... Eğer hasta veya yolculukta iseniz veyahut da herhangi biriniz heladan gelirse veya kadınlarınızla cinsel ilişkiye girer de (yıkınacak) su bulamazsanız, temiz bir toprağa teyemmüm edin, (o topraktan) yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz ki Allah; çok affedici ve çok merhametlidir." (Nisâ Sûresi: 43)

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Hastalık üç türüdür:

Birinci türü: Baş ağrısı, diş ağrısı ve ateşli bir hastalık gibi, suyun kullanılmasıyla telef olmaktan veya korkulan bir hastalık meydana gelmesinden veya yaranın iyileşmesinin gecikmesinden veya acının artmasından veyahut da başka açık bir şeyden endişe edilmeyen hafif bir hastalık ise, bizce (Şâfiî âlimlerince) ihtilafsız bu durumda teyemmüm almak câiz değildir. Âlimlerin hepsi bu görüşe varmışlardır. Ancak ashâbımızın (Şâfiî âlimlerimizin) Zâhirî mezhebi âlimleri ile Mâlik'in arkadaşlarından bazıları, yukarıdaki âyeti delil göstererek câiz görmüşlerdir.

İkinci türü: Suyun kullanılmasıyla canın veya bir uzvun telef olması veyahut da canın veya uzvun telef olmasından veya uzvun işlerliğini kaybetme gibi bir durumun meydana gelmesinden endişe edilirse, bu durumda su bulunsa bile teyemmüm almak câizdir.

Üçüncü türü: Suyun kullanılmasıyla hastalığın iyileşmesinin geciktirmesinden veya süresi uzasa bile, acıların çoğalması veya sahibini bitkin bırakan, her iyileştiğini zannettiğinde daha da kötüleşen şiddetli halsizlik gibi, hastalığın arttırmasından endişe edilirse, doğru olan görüşü göreyeyemmüm alması câizdir ve îade etmesi gerekmez. Bu, âyetin gösterdiği

açık mana ve yaygın olması sebebiyle, Ebu Hanîfe, Mâlik, Ahmed, Davud ve âlimlerin çoğunluğunun görüşüdür." (Şerhu'l-Muhezzeb; c: 2, s: 331)

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- yine şöyle demiştir:

"Eğer teyemmüm alınmasına ruhsat veren sebep, abdest azalarının hepsinde suyun kullanılmasına engel oluyorsa, abdest azalarının hepsinin yerine teyemmüm alır. Eğer abdest azalarının bazıları suyun kullanılmasına engel olur, bazılarına olmazsa, suyun kullanılması mümkün olan azalar yıkanır, mümkün olmayan azaların yerine ise teyemmüm alınır." (Şerhu'l-Muhezzeb; c: 2, s: 331)

Teyemmümün, abdestin başında veya sonunda olmasında hiçbir engel yoktur. Bu durumda abdest azaları arasında tertip (sıraya göre olması) şart değildir.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bazı âlimler şöyle demişlerdir:

Abdest azaları arasında tertip ve birbiri ardınca olması şart değildir.

Tıpkı büyük hadeste olduğu gibi.

Buna göre abdestten önce veya abdestten az veya çok zaman sonra teyemmüm almak câizdir. Günümüzde insanlar bu görüşe göre amel etmektedirler ki, doğru olan da bu görüştür. İbn-i Kudâme, Mecduddîn ve Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye bu görüşü tercih etmişler ve "Tashîhi'l-Furû'da doğrulamıştır." (eş-Şerhu'l-Mumti'; c: 1, s: 394)

Sözün özü; Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde geldiği şekilde başını mesh etmek sana zor geliyorsa, elinin üzerinde gezdirmek veya parmaklarınla hilallemek yoluyla arkadan veya önden nasıl istersen başını öyle mesh edersin. Başının tamamını mesh etmek sana zor gelirse, başından mümkün olduğu kadarını mesh edersin.